

УЗ АПЕЛ ЗА ПОМОЋ У ОБНОВИ МИЛЕШЕВЕ, ЈЕДНЕ ОД НАЈВЕЋИХ ЕВРОПСКИХ СВЕТИЊА

Откуд на мени твоје очи, Анђеле брате

Пролазила многа царства, епохе, војске, мењале се космичке констелације, језици, барјаци, али милешевски Бели Анђео оста у свом продорном миру, показујући десном руком празан гроб са плаштаницом: „Васкрсао је!”

Пише: Бода Марковић

Ка-да се то-ком бом-бар-до-ва-ња Ср-би-је 1999. ле-та Го-спод-њег, срп-ски на-род пе-њао на кро-во-ве да ви-ди ка-ко ин-те-ли-гент-не и па-мет-не ра-ке-те уби-ја-ју без ми-ло-сти не-ду-жне гра-ђа-не, де-цу, бо-ле-сни-ке у бол-ни-ца-ма и вој-ни-ке ко-ји по-ма-жу бо-ле-сни-ма, се-ља-ке и гра-ђа-не ко-ји су пу-то-ва-ли во-зом да ви-де да ли је њи-хо-ва род-би-на још у жи-во-ту, вр-ло ма-ло љу-ди је зна-ло шта зна-чи на-зив те кр-во-лоч-не ак-ци-је НА-ТО-а: „Ми-ло-срд-ни Ан-ђео”. На-род се су-прот-ста-вљао том ми-ло-ср-ђу сво-јом ве-ром у Хри-ста и вас-кр-се-ње, у овој про-ла-зно-сти ко-ју ми на-зи-ва-мо жи-вот. Пра-во зна-че-ње тер-ми-на Ми-ло-срд-ни Ан-ђео кри-је се у

ин-ду-ском бо-гу Ши-ви. Пр-ва књи-га Ши-ве са-др-жи стих:

Ми збу-ње-ни кла-ња-мо се те-би не-збу-ње-ном

. У пре-во-ду, тај сим-бо-л зна-чи: Ми збу-ње-ни хри-шћа-ни, Ср-би, усред ве-ли-ког су-ко-ба се кла-ња-мо бо-гу зла. И да се спу-сти-мо у још јед-но зна-чење бо-га Ши-ве: то је хин-ду-и-стич-ко бо-жан-ство, од-но-сно, по-јав-но гле-да-но Кри-шна ко-ји је дро-ги-ран, му-ти-ран, луд, то јест ма-дви – лу-ди-ло иза-зва-но дро-гом или тран-сцен-ден-та-ци-јом.

Ши-ва је у хин-ду-и-зму бо-жан-ство ра-за-ра-ња – ми-ло-срд-ни ан-ђео уни-ште-ња. На-па-ди НА-ТО-а на Ср-би-ју иза-зва-ли су нео-че-ки-ва-но ску-пља-ње енер-ги-је на-ро-да усме-ре-но у јед-ну тач-ку – от-пор сил-ни-ци-ма „но-вог свет-ског по-рет-ка” и пред-вод-ни-ци-ма про-тив-хри-шћан-ских хор-ди зла. Так-во са-жи-жа-ва-ње по-је-ди-начних енер-ги-ја у јед-ну, све-на-ци-о-нал-ну енер-ги-ју би-ло је пот-пу-но нео-че-ки-ва-но. Упра-во због та-ког про-тив-у-да-ра Ср-ба на-ста-је и по-мет-ња у мен-тал-ном скло-пу За-па-да. Пот-пу-но ин-ди-ви-ду-а-ли-зо-ва-ни и обез-ли-че-ни За-пад не мо-же да схва-ти чи-ње-ни-цу да не-где још по-сто-ји жр-тво-ва-ње за не-лич-ни ин-те-рес и за-јед-ни-цу. Бу-ду-ћи да За-пад не слу-ша сво-је ве-ро-до-стој-не ин-те-лек-ту-ал-це, ни-је уоп-ште за-чу-ђу-ју-ће што им ни-је по-знат став не-ко-ли-ких ге-о-по-ли-ти-ча-ра, пр-вен-стве-но из Не-мач-ке, ко-ји ка-жу да ће во-де-ћа сна-га у ге-о-по-ли-ти-ци 21. ве-ка би-ти, и по-ред све-га, на-ци-ја и др-жа-во-твор-ни на-род. Ова раз-ми-шља-ња А. Се-ни-ћа, З. По-по-ви-ћа и С. Ми-ја-ље-ви-ћа отва-ра-ју вра-та не-бе-ском про-сто-ру Бе-лог Ан-ђе-ла ко-ји је бра-нио свој про-стор у ко-ме је бо-ра-вио. Ср-бин зна да не по-сто-ји до-бро и зло, по-сто-ји онај ко-ји вр-ши сво-ју ду-жност и онај ко-ји је спре-ман да жр-тву-је сво-ју се-бич-ност.

ЗАГОНЕТНИ НОВОБЕОГРАДСКИ АНЂЕО

У но-ћи из-ме-ђу 7. и 8. ма-ја 1999, ка-да је бом-бар-до-ва-на Ам-ба-са-да Ки-не на Но-вом Бе-о-гра-ду и не-ко-ли-ко Ки-не-за ра-ње-но и по-ги-ну-ло, сви про-зо-ри и мно-штво дру-гих пред-ме-та и ства-ри екс-пло-ди-ра-ло је у тр-го-вач-ко-стам-бе-ном цен-тру „Ењуб”. Ста-но-ви и ло-ка-ли осва-ну-ли су без про-зо-ра, из-ло-га, вра-та... На оп-ште чу-ђе-ње, са-мо је га-ле-ри-ја „Па-ле-та” оста-ла не-так-ну-та. У из-ло-гу те га-ле-ри-је

био је по-став-љен Бе-ли Ан-ђео из Ми-ле-ше-ве. Ни из-лог, ни вра-та, ни јед-на фи-гу-ри-ца ни-је се по-ме-ри-ла са свог ме-ста док су ло-ка-ли у том ни-зу сви раз-не-ти у па-рам-пар-чад и из-гле-да-ли је-зи-во, као да их је уни-шта-ва-ла бан-да нај-по-мах-ни-та-ли-јих су-ма-си-шав-ших.

Бе-ли Ан-ђео на ми-ле-шев-ској фре-сци по-ка-зу-је на пра-зан Хри-стов гроб и ње-го-ву пла-шта-ни-цу ука-зу-ју-ћи на Хри-сто-во Ус-пе-ње и вас-кр-се-ње чо-ве-ка. Тај део при-па-да ком-по-зи-ци-ји под на-зи-вом *Ми-ро-но-сни-це на гро-бу*, на-ста-лој око 1235. го-ди-не, из на-о-са ма-на-сти-ра Ми-ле-ше-ва, за-ду-жби-не кра-ља Вла-ди-сла-ва, дру-гог си-на Сте-фа-на Пр-во-вен-ча-ног. Ова фре-ска пред-ста-вља до-ла-зак две-ју све-тих же-на на Хри-стов гроб ра-ди по-ма-за-ња ми-ри-сним ми-ром чиме је тре-ба-ло да га спре-ме за упок. Бе-ли Ан-ђео се-део је на ка-ме-ну по-ка-зу-ју-ћи да је Христос вас-кр-сао и да је људ-ски жи-вот бе-смр-тан, јер
смр-ћу он смрт по-бе-ди

. Оне по-сле то-га го-во-ра-ху да је имао ли-це као му-ња, а оде-ло бе-ло као снег. Све-то Пи-смо на-во-ди: „А кад уђо-ше у гроб, ви-де-ше мла-ди-ћа об-у-че-ног у ду-гу бе-лу ха-љи-ну ка-ко се-ди с де-сне стра-не и за-пре-па-сти-ше се. Но он им ре-че: не пла-ши-те се. Тра-жи-те рас-пе-то-га Ису-са На-за-ре-ћа-ни-на,
вас-кр-сао је
...”

Не-над Бра-чић је ура-дио ту ко-пи-ју Бе-лог Ан-ђе-ла. За-вр-шио је пост-ди-плом-ске сту-ди-је у Ми-ла-ну, спе-ци-ја-ли-зи-ра-ју-ћи ал-фре-ско сли-кар-ство, ико-не, фре-ске и дру-ге об-ли-ке сли-кар-ства и об-на-вља-ња и вра-ћа-ња ста-рих сли-ка и пред-ме-та у жи-вот. Ка-ко ка-же Ни-ко-ла Ку-со-вац, *ра-ди се о о ко-пи-ји фре-ске ко-ја се ства-ра у мо-ли-тве-ном за-но-су и са ве-ли-ком љу-ба-вљу, те је мо-гу-ће да оне има-ју не-ку моћ!*

Сли-ка Бе-лог Ан-ђе-ла је-сте ина-че до-ка-за-но те-ра-пе-ут-ско сред-ство у ле-че-њу пси-хи-ја-триј-ских бо-ле-сни-ка ко-ји-ма не по-ма-же ни јед-но сред-ство за уми-ре-ње.

ВРТЛОЖЕЊЕ СЛИКА И ВРЕМЕНА

Ма-на-стир Ми-ле-ше-ва, са цр-квом Ваз-не-се-ња Го-спод-њег, на-ла-зи се код гра-ди-ћа При-је-по-ље. По-ди-гао га је краљ Вла-ди-слав 1234-1243. го-ди-не. Го-ди-не 1236. пре-не-то је из Тр-но-ва те-ло на-шег нај-ве-ћег све-ти-те-ља св. Са-ве. Го-ди-не 1377. бан бо-сан-ски Сте-фан Тврт-ко овен-чао се за кра-ља Ср-би-је и Бо-сне на гро-бу св. Са-ве. Године 1459. Тур-ци по-па-ли-ше Ми-ле-ше-ву, али Бе-ли Ан-ђео оста-де са кра-ље-ви-ма Ср-ба не-так-нут. Иван Гро-зни 1558. по-кло-ни ма-на-сти-ру ста-клен пе-хар оп-то-чен зла-том. Мол-дав-ски вој-во-да Алек-сан-дар Ла-пу-шне-а-ну са же-ном Рок-сан-дом и си-но-ви-ма и кће-ри-ма, године 1559, об-да-ри ма-на-стир бо-га-то. Го-ди-не 1550. про-пу-то-вао је Ита-ли-јан К. Зе-но, ди-ве-ћи се ле-по-ти фре-са-ка, а на-ро-чи-то Бе-лом Ан-ђе-лу, и по-бро-ја да ма-на-стир оп-слу-жу-је 50 мо-на-ха. И Па-вле Кан-та-ку-зин 1581. спо-ми-ње Ми-ле-ше-ву. Ве-ли-ки ве-зир Мех-мед па-ша Со-ко-ло-вић ту је учио шко-лу. Тур-ци 1595. од-не-ше те-ло све-тог Са-ве и спа-ли-ше га на Вра-ча-ру у Бе-о-гра-ду. (Али Бе-о-град ни-ка-ко да се се-ти да не до-зво-ли да му осва-ја-чи стал-но спа-љу-ју кул-ту-ру, ду-хов-на до-бра и зда-ња, не-го им се као блуд-ни-ца ни-жег ран-га пре-пу-шта, за ша-ку до-ла-ра про-да-ју-ћи сво-је љу-де и ду-шу, бра-ни-о-це име-на и зе-мље на ко-јој смо ни-кли. Го-ди-не 1604. вој-во-да влашки Шер-бан до-ти-рао је са 10.000 аспри го-ди-шње ма-на-стир, а 1633. и влашки вој-во-да Лу-пу од-ре-ди исту су-му, па и вој-во-да Ра-дул, исто из Вла-шке. Го-ди-не 1626. по-слан-ство де ла Хе-ја на-шло је у Ми-ле-ше-ви 400 мо-на-ха и ве-ли-ко бо-гат-ство. Још мно-го то-га ма-на-стир Ми-ле-ше-ва пре-ту-рио је пре-ко гла-ве, али Бе-ли Ан-ђео оста у свом про-дор-ном ми-ру.

Сво-јом ар-хи-тек-ту-ром цр-ква у Ми-ле-ше-ви при-па-да ра-шкој шко-ли 17-18. ве-ка. Она је јед-но-брод-на ба-зи-ли-ка са ку-бе-том, ко-је се опи-ре о зид-не пи-ла-стре, са из-дво-је-ним нар-тек-сом на за-па-ду, са ол-тар-ским про-сто-ром на ис-то-ку ко-ји се не-по-сред-но на-сла-ња на про-стор ис-под ку-бе-та и са ни-ским тран-сеп-том, ко-ји је од цр-кве знат-но по-мак-нут ис-то-ку.

Мно-го-број-ни све-ци и би-блиј-ске лич-но-сти и пу-сти-ња-ци и кра-ље-ви укра-ша-ва-ју милешевске фре-ске.

Од ве-ли-ких пр-во-бит-них ком-по-зи-ци-ја са-чу-ва-не су у це-ли-ни: *Бла-го-ве-сти, Сре-те-ње*

,
Ула-зак Хри-ста у Је-ру-са-лим

,
Мо-ли-тва Хри-сто-ва у Ге-сти-ма-ни-ји

,

Из-дај-ство Ју-ди-но

,
Ски-да-ње с кр-ста

,
Ми-ро-но-си-це на гро-бу Хри-сто-ву

. У фраг-мен-ти-ма са-чу-ва-но је:

Ро-ђе-ње Хри-сто-во

,
Пре-о-бра-же-ње

,
Си-ла-зак Хри-стов у ад

,
Не-ве-ра То-ми-на

,
Си-ла-зак све-тог Ду-ха на апо-сто-ле

,
Ус-пе-ње Бо-го-ро-ди-це

.

СВЕТСКА БАШТИНА СПАСЕЊА

Бе-ли Ан-ђео је и у свет уз-ле-тео и у свет од-ле-тео, 21. ав-гу-ста 1958. го-ди-не, при-ли-ком пр-вог са-те-лит-ског пре-но-са сли-ке из Евро-пе у Аме-ри-ку. Пр-ви ка-дар ко-ји се по-ја-вио у знак ср-дач-ног по-здра-ва, задививши гле-да-о-це Аме-ри-ке и све-та, био је овај кри-ла-ти пут-ник из Ми-ле-ше-ве. Тим чи-ном отво-ре-на је ера са-те-лит-ске те-ле-ви-зи-је. По-сле то-га је уз-ле-тео, у спе-ци-јал-ној кап-су-ли, пре-ма са-зве-жђи-ма и бес-кра-ју у дру-штву Бе-то-ве-но-ве *Оде ра-до-сти и*
Ле-о-нар-до-ве
ана-том-ске ски-це чо-ве-ка, уз друга не-за-о-би-ла-зна от-кри-ћа свет-ског ума и про-на-ла-за-штва. Он са њи-ма је-зди пре-ма зве-зда-ним ма-гли-на-ма и што је бли-же по-но-ру бес-кра-ја, то је бли-жи на-ма.

Ма-на-стир Ми-ле-ше-ву не-мо-гу-ће је пре-при-ча-ти, као и мно-ге на-ше ма-на-сти-ре. Мо-жеш кроз ли-тур-ги-ју да се ма-ло при-бли-жиш и за-пам-тиш се-бе у ње-му. А Бе-лог Ан-ђе-ла пре-по-знао си у ли-ку тек ро-ђе-ног *свог по-том-ка*. Он тра-жи по-кло-ње-ње. Ње-го-ва енер-ги-ја ова-пло-ћу-је тво-је по-сто-ја-ње. Он се пам-ти по зра-че-њу и ис-це-ли-тељ-ству. На тој бе-ли-ни ви-де се сви гре-си и бук-ти-ње до-бро-те и до-бро-чин-ства. Он све нас зо-ве на са-бор-но ме-сто ода-кле се Исус Христос успео на не-бо. Он нас зо-ве да се сви са-бе-ре-мо у про-сто-ру Ус-кр-сну-ћа и љу-ба-ви.

Да-нас се Ма-на-стир Ми-ле-ше-ва по-ла-ко кру-ни, во-да га на-чи-ње и фре-ске се по-ла-ко на-ди-ма-ју. Бе-ли Ан-ђе-о гле-да на нас, кроз нас, да-ле-ко иза нас. Он мо-же сва-ког ча-са да си-ђе са зи-да у бес-ко-нач-ност пра-ши-не. По-ма-жу-ћи обнову ма-на-стира Ми-ле-ше-ва ми не спа-са-ва-мо Бе-лог Ан-ђе-ла и на-ше кра-ље-ве да од вла-ге не сру-ља-ју се у го-му-љи-це пе-ска и бо-ја. По-ма-жу-ћи и спа-са-ва-ју-ћи ма-на-стир Ми-ле-ше-во, по-ма-же-мо и спа-са-ва-мо се-бе од не-стан-ка. <

(Јун 2005)

БОДА МАРКОВИЋ ПРЕМИНУО ЈЕ У ФЕБРУАРУ 2006, НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ ПОСЛЕ ОБЈАВЉИВАЊА ТЕКСТА „ОТКУД НА МЕНИ ТВОЈЕ ОЧИ, АНЂЕЛЕ БРАТЕ” (НАСЛОВ ЈЕ РЕДАКЦИЈСКИ). БИЛО ЈЕ ОВО ЈЕДНО ОД ЊЕГОВИХ ПОСЛЕДЊИХ ЈАВНИХ СОЧИЊЕЊИЈА.

МИР ЊЕГОВОЈ ДУШИ.

